

[Knud Kristensen.]

miske Ansvar for Virksomhederne, og hvis Beslutninger derfor er afgørende for, om Virksomhederne gaar i den Udstrækning, der i øvrigt er Mulighed for, maa have det saadan, at de i hvert Fald ikke har Underskud ved at drive Virksomheden. Det kan ikke ventes, at de skal have nogen glimrende Forretning; og det kan heller ikke kræves i disse Tider, men de maa have en beskeden Fortjeneste ved at drive deres Virksomhed, for ellers holder de igen, og derved svinder Produktionen og Arbejdsmulighederne. Det er det ene Synspunkt, der maa være gældende, hvis vi skal opnaa den størst mulige Beskæftigelse. Det andet er dette, at de, der skal tage Arbejdet, udføre det legemlige Arbejde som Lønmodtagere, maa være økonomisk interesserede i at modtage Arbejdet.

Hvis vi ikke stræber efter i saa vidt Omfang som muligt at opfylde disse Betingelser, er det min Overbevisning, at der ikke bliver den Beskæftigelse, som vi trænger til af baade økonomiske, forsyningsmæssige og moralske Grunde, men saa bliver den indskrænket.

Hvad nu det angaar at skaffe saadanne Priser til Veje, at Virksomhederne kan gaa, er det jo et Problem, som søges løst i et Lovforslag, vi tidligere har haft til Behandling. Jeg var ogsaa mit Partis Ordfører under Behandlingen af dette Lovforslag og gjorde da opmærksom paa, tror jeg, at naar man skal prisregulere, maa man selvfølgelig gøre det under Hensyn til, at der ikke maa være urimelige Fortjenester, men ogsaa saaledes, at der bliver en Fortjeneste.

Hvad angaar Omkostningerne ved Virksomhederne og Lønnen for det Arbejde, der udføres af dem, man nu kalder Lønmodtagerne, har man været inde paa Pristalsregulering, som man nu fra alle Sider erkender ikke kan opretholdes, og dette skulde ogsaa synes mig at være ganske indlysende.

Naar Priserne stiger, ikke fordi Virksomhederne faar større, men maaske endda mindre Evne til at bære Udgifterne, er det helt hen i Vejret at sætte Virksomhedens Udgifter op. Lad os tænke os, at Brændselspriserne stiger og dermed Udgifterne for Virksomhederne, som skal bruge Brændsel i Bedriften. Det vil betyde ikke alene en Driftsudgift paa Brændsel, men ogsaa en Driftsudgift paa Lønningerne, hvis de skal reguleres i Forhold hertil. Dernæst, hvis Brændselspriserne falder og Driftsomkostningerne for Virksomheden som Følge deraf ogsaa falder, saaledes at den derfor

bliver bedre stillet, vil Arbejdslønningerne ogsaa falde.

Derfor tror jeg, at Leveomkostningerne i al Almindelighed er et forkert Grundlag for Regulering af Arbejdslønningerne, hvis man skal tilvejebringe den størst mulige Beskæftigelse for og Forsyning af Landets Befolkning. Det afgørende for, hvor stor en Løn kan være — og jeg ønsker ikke, at Arbejderne skal have en lille Løn, jeg ønsker, at de skal have den størst mulige Løn, der er forenelig med Virksomhedernes Opretholdelse og fortsatte Fremgang —, maa være Virksomhedernes Afkastningsevne, Evne til at betale Lønningerne. Hvis det gaar derudover, bliver der mindre Arbejde, og hvis det falder langt derunder, bliver der uberettiget Fordel for Driftslederen til Skade for Arbejderen. Det afgørende er ikke Leveomkostningerne, for de kan svinge op og ned, uden at Virksomhederne bliver bedre eller ringere stillede med Hensyn til Evnen til at betale Løn; det afgørende maa være Virksomhedernes Evne til at afkaste Udbytte, og ogsaa Udbytte til Arbejderne, ikke mindst i den Situation, vi nu staar i.

Derfor bliver Spørgsmaalet: Er der under den nuværende Situation med de Udsigter og Vilkaar, Erhvervslevet havde, nogen Mulighed for eller Sandsynlighed for, at vi kunde gaa ind i den kommende Tid med stigende Udgift og stigende Løn niveau og alligevel opretholde Virksomhederne? Jeg tror, at ingen i denne Sal og næppe ret mange i det ganske Land vil paastaa, at der var Udsigt til en Forbedring af Rentabilitetsforholdene for Virksomhederne, og derfor af Mulighederne for en Stigning af Lønnen.

Men saa er det ogsaa en Nødvendighed ikke blot af Hensyn til Samfundet, men ogsaa af Hensyn til Arbejderstanden, ikke at man kommer saa langt ned med Lønnen som muligt, men at man kommer ned til et saadant Niveau, at det størst mulige Antal produktive Virksomheder i Landet kan betale Lønnen. Jeg nærer ikke Tvivl om, at enkelte Arbejdere, de fuldt beskæftigede og navnlig de højest lønnede, kunde have Fordel af en vis Stigning i Arbejdslønnen, men jeg nærer heller ikke Tvivl om, at den samlede Arbejderklasse, den samlede Kreds af Lønmodtagere absolut vilde have et meget betydeligt Tab derved, samtidig med at selvfølgelig ogsaa Samfundet derigennem vilde blive langt fattigere; og den moralske Nedbrydelse, som den langvarige Arbejdsløshed er, er da ogsaa noget, der maa tages i Betragtning.

Det er fremhævet fra forskellig Side,